SVPER

NATA DEIPARA VATICINATIO SACRA

Latinè, & Græcè, oratoriè, ac poeticè pertractata

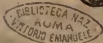
A'

FRANC. ALOYSIO COLVMNA ROM.

D. FERDINANDO CARAFA NEAP.

IACOBO TOLOMEO PISTORIEN.

Semin. Rom. Conu.



ROMÆ,
Ex Typographia Iacobi Mascardi.
MDCXXXI.

SVPERIORVM FACVLTATE.

SVPER
NATA DEIPARA
Consulebat Sibyllas more Romanorum
FRANCISCVS ALOYSIVS COLVMNA.



SI nouum aliquod Prodigium diuinitus factum apparuisset in terris; illud solemne veteres Romani seruauerunt, vt ex Senatus consulto Antistes quindecemvirorum aliquis vnus libros adiret Sibyllinos & mox Patribus, & Quiritibus obseruata oracula renunciaret. Ostentum profectò mirabile Ioachinus & Anna genuerunt prægnante nisi fallor Æthere vniuerso: nata siquidem Puella cernitur tanto lumine circumfusa, vt Solis personam, & Lunæ cothurnos, cæliq. Thiaram induisse videatur; neque enim coloratam, vel inauratam solum extrinsecus; sed fusam, expressam, & solidatam Sole per corpus omne distributo dixeris; calceatam etiam soccis Luna plicatili bracteatis, stellisq. plexis, & coram Sole fulgentibus cincinnatam. Quid sibi tandem vellet cælo tam carum, nobis tam dulce portentum, iussus ego sum Sibyllinos codices ex meorum sodalium consulto consulere: & nunc reuersus omnem peractam rem, si fas, & tutum ex mortali voce, diuina sensa vulgare, libentissimè ad vos refero, vt quoniam oracula flexiloqua sunt, & ambigua, super ipsa diuinatione diuinemus simul.

Cliuo igitur Capitolino superato, quasi accepto augurio triumphandi, subterraneam Prisci Tarquinij cellam aggressi, expugnauimus arcam lapideam, ex qua volumina conquisitis vndique trium Sibyllarum versibus descripta cum primùm aperirentur, incidimus in Cumanæ Phœbadis vaticinationes texto linteo comprehensas. Hæc est Anus illa fatiloqua, & hospita incognita, quæ sub ipsum Olympiadum exordium noua Olympi secula vaticinans, libros nouem Tarquinio venales ingenti pretio obtulit, cumq. ob irrisionem binam sex libros incendisset, instans incendio reliquorum, tactus Aruspicum religione Rex, nihilo minore pretio mercatus est reliquos tres, quàm quod pro nouem integris persoluisset. Sed nobis, è tri-

bus voluminibus cum implorato numine sortem animo collinearemus in modo natam infantem, vnus incurrit in oculos versiculus ille percelebris

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo

Iam redit & Virgo. Quem sanè versum nescio quo pacto castigatissimus Poetarum Virgilius in palmarem adulationem lapsus à veritate transtulit ad voluptatem, mentitus nostræ Matris gloriam in filio Pollionis, euentu tamen infelicissimo. Sed quàm feliciter cadat in Virginem nouus hic ordo seculorum ab integro, non satis percipio; cum series temporum certa iam apud omnes nationes habeat & nominis, & enumerationis exordia. Hebræi enim sicuti ab orbis molitione prima, tum à generali diluuio, & mox ab Abrhami exitu de Caldæis, antiquissimas Epochas distinxerunt; ita postmodum ab egressu ab Ægypto, & à lege sancita per Mosem, tum à templo fundato, mox à reparato renouantes Aeram, seculorum ordines distribuunt. Romani verò non solum cum Varrone tria illa discrimina præcipua, humani generis ortum, prioremq. Cataclismum, & accuratissimam seculorum notam Olympiadas, receperunt; sed ad vrbe deinde fundata, à libertate condita per Brutum, à Cæsaris imperantis correcta Solis, ac Lunæ canonica temporum tesseras partitas habent; Non ergo spectat ad natam nuper infantulam nouus hic ordo seclorum. Verum si non sine impetu diuum sonuerunt carmina Sibyllarum; cum in partu versemur, & agamus de Virgine, profectò non à lege Mosis amplius, non à templo fundato, non ab Vrbe libera, non ab imperante Roma, sed à partu Virginis quocumque tandem modo futurum id sit, lege nimirum Mosis abrogata, diruto Sinagogæ templo, vrbe Regina religionis veræ iugo subacta, à partu inquam nostræ Virginis incipient Anni & secula numerari: imò ipsa fælicitas temporum, & fælicitatis æternitas exoriri, Sibylla nostræ infantulæ continente

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Sed nescio quid maius omni seculorum ordine nascetur ex infante nata, si satis intelligo Sybillæ alterius responsum, quod præsto fuit nobis dum secundum inspiceremus codicem oraculorum. Hæc illa fuit Herophile, quæ Sibyllarum antiquissima stirps, & principium, originem æterni Verbi è saxo Delphico resonabat, Helenamq. in bigamia fæcundam solum excidijs Asiæ, atque Europæ vaticinata, puellam nostram cum virginitate fertilem publicæ salutis asseuerauit in carmine

Virgineo dabitur partu stirps magna Tonantis.

Vnus hic versiculus, Deus immortalis, quantam fælicitatis materiem digerit, quot miraculorum legiones nobis euoluit. Mirum

enim fuit è viro cælibe, deliciarum in hortis, oriri fœminam parentem omnium, qui nascerentur in terris: at nos è fœmina Virgine quæ conclusus etiam dicitur hortus, oriri videbimus virum parentem omnium qui nascentur in cælo. Cum suprema forma virginitas quando cohæret? & tamen non cum pulchritudine solum virginitatis, sed gloria virginalis cum fæcunditate, imò & cum humanitate diuinitas componitur in hoc carmine: cuius argumentum, & persona Deus est rerum omnium conditor simul, simul conditur ex massa corporea concretionis virgineæ, subactus etiam ærumnis mortalium. Diuino capiti ceruicem iungit humanam quodammodo poesis hæc, nec irridenda tamen, sed admiranda magis, ac magis. Virginitatem enim angelicæ naturæ sororem esse noueramus prius, sed parentem etiam fieri Numinis cognoscemus in puella, quæ canitur. Cuius fæcunditas pretium faciet cœlibatui, odore famæ virginalis supra quam cogitari possit suauissimo. Filio siquidem ex illibata Matre nascituro non frangetur alabastrum, & vnguentum effluet, ad numerum scilicet Sibyllæ canentis

Virgineo dabitur partu stirps magna Tonantis.

Verùm huius vnguenti virginalibus odoramentis confecti suauitas non solum in nos effluet, sed vbique gentium, atque locorum vel in ipsa ferarum pectora benignitatis, ac pacis halitum afflatum dicitur à Sibylla tertia, cuius monumenta postremo recognoscebamus loco. Hæc est autem illa Demophile cognomento Erithræa, quæ Babilone orta occasum Pabelis cecinit, extremo Dei generali iudicio decantato. Hæc quæ bello Troiano prior pacem solidam animis quantumuis hostilibus regnante nostra Virgine promisit his versibus

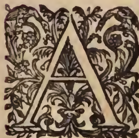
Lætari nunc Virgo decet. te Præside pacis
Accumbet tuta Agna Lupo, sociabitur Vrso
Caprea, nec magnos metuent Armenta Leones.

Venit hic in mentem viridarium illud voluptatis, antequam Pater Orbis terrarum manu ad pomum vetitum porrecta fenestram patefecisset posteris ad nequitiam. Tunc enim Brutæ animantes vno quasi partu procreatæ, & fælicis illius regionis vbertate, velut eiusdem nutricis mamma collactaneæ, tam æquo, ac modesto iure æuum agitabant aureum in Adami verba iuratæ, vt ex tanta colluuie hostilium animorum nullum facinus illiberale prodierit, nulla suspicio discrepantiæ. Nunc igitur si nostræ Virginis ad nutum atque conspectum, feræ ipsæ nec rapaces vnguibus, nec dentibus mordaces, nec virulentæ venenis esse dicuntur, sed primas leges modestiæ, & priscas rationes officiorum rursus edoctæ pacem agitare communem: quis non videt puellam hanc, quia par est innocentiæ parentis

tis primi, futuram etiam matrem familias renouati generis, quæ in aureum concordiæ seculum, beatumq. domicilium fælicitatis, reuocabit posteros ab ætate hac turbulenta dissidijs, & sceleribus lutulenta. O nos igitur Sibyllarum etiam carminibus fortunatos quibus si rursus aperitur aditus ad vitæ immortalis hortos flammeo Cherubini gladio custoditos, quid hic otiamur inani circuitione verborum, recto potius gressu virtutum, Duce tanta Virgine, properemus.



SVPER
NATA DEIPARA
Consulebat Rationale Iudicij more Hebræorum
D. FERDINANDVS CARAFA
Oratio Græcè habita, Latinè sic reddita.



LIVD ex alio Prodigium: neque enim vno bonorum stamine tela texitur fælicitatis nostræ, sed plurium operum admirandorum calculo vincit septem mundi miracula Virgo mirabilis. Etenim vbi super ea nuper exorta maximum ex Aronis genere Antistitem consului, quæ meæ partes erant: pectoralem ille tunicam quadripartito gemmarum fatidicarum ordine textam, ceu rete gemmatum expiscandæ veritati, sacras inter preces explicuit. Tum verò smaragdus primi ordinis gemma tertia, cui nomen Tribus Iudæ legebatur inscriptum, mutata serie medium occupauit locum, tantoq. fulgore viriditatis collucere, ac vibrare cepit, vt lapilli cæteri prægrauati lumine & virore perfusi, in orbem sese vltrò disponerent, lucem smaragdinam ceu reginam coloris ac pretij coronantes. Hæc enimvero miratus Antistes: Smaragdus inquit, stirpem Iudæ, hoc est Puellam hanc regij sanguinis notans, quid portendat intelligo. grata enim oculis Gemma, qua nihil cernitur libentius, & quæ scalpro nunquam læsa sensus impuros pellit ex animo, virginitatem Heroinæ huius æternam insinuat; neque enim humana opera scalpitur illæsa viriditate pudoris; & oculos Dei conspiciendis nostrorum scelerum sordibus veluti fatigatos oblectat. Illud non perspicio satis, cur nimirum cæteri lapilli reliquum Abrami populum significantes tantum obsequium deferant Smaragdo. Virginitatem enim execrantes potius, quàm in honoribus, vel amoribus habeant Hebreæ Mulieres, vno sobolis expectatæ fructu beatæ. Hæc dum Mysta loqueretur: ecce tibi Gemma Iardia, quæ princi-

pem.

pem obtinebat sedem aura spirante medium in locum demissè Smaragdum blanda circuitione complectitur; gemma, inquam, illa, quæ cæteris rubet ardentius Amoris index, cumq. ceræ commisceri non soleat, imaginibus obsignandis aptissima iudicatur. Ad hæc Sacerdos exclamans. O amorem, inquit, flabilis Dei sine exustione flagrantem, & cum virginitate fœcundum: Æterni siquidem Patris Imaginem signabit in vtero huius Virginis non permixtus. Atque hic quidem miraculo defixus hæsit Antistes; nos verò dignè loqui de Patre simul ac Virgine, illo obmutescente, non possumus.

